

DOSYA/GÖZLEM VE GÖRÜŞLER**11 EYLÜL SALDIRISI VE SAVAŞ**

Haluk GERGER*

11 Eylül saldırısını kimlerin hangi amaçlarla yaptığını ya da yaptırdığını belki de hiç öğrenemeyeceğiz. Bilgi/ haber kaynaklarının son derece de güvenilir ve dezenformasyon ile manipülasyonun politik amaçlar için kullanılmasının da adetten olduğu günümüz dünyasında, dolayısıyla işin bu boyutuna saplanıp kalmanın pek fazla bir yararı yok. Kaçınılmaz olarak spekülasyona dayalı böylesi bir egzersiz yerine, yapan ya da yaptıranların amaçlarından bütünüyle bağımsız olarak, 11 Eylül saldırısının nesnel nedenleri, sonuçları ve anlamı üzerinde durmak daha işlevsel olabilir.

Bunu, yani nesnel bir çözümlemeyi yapmanın iki temel koşulu var. İlk olarak, böylesi bir analizi, 11 Eylül saldırısından ideolojik, ahlaki ve politik olarak ayrılığı net olarak ortaya koyarak ve fakat egemenlerce dayatılan gündelik değer yargılarından da bağımsız bir biçimde yapabilmek gerek. İkinci olarak da, egemenlerce sadece sistem dışı Muhalefeti suçlamak ve mahkum etmek için anlamı saptırılarak bir şiddet aracına dönüştürülmüş "terör" kavramını, onların kullandığı biçimiyle reddetmek gerekmektedir.

Bu çerçevede içinde, 11 Eylül'ün objektif olarak neyi ifade ettiği, ne anlama geldiği ve sonuçları açısından iki düzlemde bir analiz yapılabilir. Bu çözümleme düzeylerinden biri Amerika Birleşik Devletleri'ne ilişkindir, öteki de Dünyanın bugünkü haline ilişkindir. Buna istenirse Yeni Dünya Düzeni ve Küreselleşme düzeyi de denebilir.

Amerika Birleşik Devletleri, resmi ideolojisindeki, kendisine verilmiş bir ilahi misyon anlayışı (**Manifest Destiny**) çerçevesinde insanoğlunu kendi yaşam tarzından yeniden oluşturmak istemektedir. "Tanrının insanı kendi gül cemalinden yaratması" misali, ABD de dünyayı kendi değerleriyle yeniden yaratmak istiyor ve buna karşı çıkanları cezalandırıp, uyum gösterenleri de ödüllendiriyor. Bunun için, yani bu "ilahi misyon" unu gerçekleştirebilmek için de elinde üç silah var. Bunlardan biri, nükleer gücünde yoğunlaşmış "mutlak yıkım gücü." İkinci silahı ise, tarihte görülmemiş zenginliği, yani "mutlak imar gücü." Biriyle cezalandırıyor, ötekiyle ödüllendiriyor, kendi imajından yeniden yaratıyor. Bunun için de "mutlak müdahale"yi kullanıyor. Bugün yeryüzünün neredeyse bütün toprak parçalarında, bütün hava sahalarında ve denizleriyle deniz

diplerinde askerleri, topları, tankları, uçak, füze ve gemileriyle hazır bulunuyor. Yeryüzünün dörtbir yanına sadece silahlarıyla değil, dostlarıyla, işbirlikçileriyle, tetikçileriyle, filmleriyle, bilgisayar oyunlarıyla, siyasetçileri ve diplomatlarıyla, şirketleri ve işadamlarıyla, kısacası hayatın bütün alanlarına yayılmış araçlarla, müdahalede bulunuyor. Tabii en çok da savaşıyor, savaştırıyor. Bunu da tarihte az görülmüş bir "dokunulmazlık zırhı" içinde korunmalı olarak yapıyor.

ABD, önce Kuzey Amerika kıtasındaki yayılmasını (tabii büyük bir şiddetle) tamamlayarak el koyduğu coğrafyasını "tehdit"lerden arındırdı. Sonra da, kesin hegemonyasını kurarak komşularını "zararsız," kendisine el uzatamaz hale getirdi. "Dış dünya"ya karşı ise, iki okyanustan oluşan doğal koruması söz konusuydu. O, sayısız savaşlarının yanısıra, iki büyük paylaşım savaşına, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'na, üstelik belirleyici güç olarak katıldı. Bu savaşlarda on milyonlarca insan öldü, binlerce kent yakıldı, yıkıldı, milyonlarca ton bomba patladı yeryüzünün dört bir yanında, Sadece ikinci savaşta, sadece Sovyetler Birliği'nde yirmi milyona yakın insan yaşamını yitirdi, sanayinin yüzde yetmiş yok oldu. Buna karşılık Amerika ülkesinde tek bir kurşun atılmadı, tek bir silah patlamadı. Zamanla, Yıldız Savaşları ya da "füze savunma sistemi" olarak tanımlanan süreçle "dokunulmazlık zırhı" nı "mutlak güvenlik" e dönüştürme projesine atıldı. Bir ülke için "mutlak güvenlik" ötekilerin tümü için "mutlak güvensizlik" demektir. Bu "mutlak güvenlik" "mutlak müdahaleci" ve "dönüştürücü" bir güç tarafından sağlanmışsa, ötekilerin "mutlak güvensizliği" de, giderek, en azından büyük çoğunluk için "mutlak kölelik" e dönüşür kaçınılmaz olarak. ABD'nin gidişatı da, hedefi de, rüyası da, ulaşmakta olduğu nokta buraya yönelmişti, hızla buraya varma istidadı gösteriyordu ya da, yanılınsama olsun olmasın, böylesi bir gelecek tablosu koyuyordu insanlığın önüne.

İşte 11 Eylül saldırısı, bu düzlemde, nesnel anlamı olarak, bu gidişin reddiyesini, buna ilkişkin görüntünün gerçektirliğini, böylesi bir geleceğin olanaksızlığını, ya da bu eğrinin kırılmasını ifade ediyor...Nesnel olarak...Yapan ya da yaptıranların amaç ya da amaçlarından bağımsız olarak...

İkinci çözümleme düzeyimiz ise, dünya—Dünyanın bu günkü hal-i pür melali ya da Yeni Dünya Düzeni ve Küreselleşme sürecinin dünyası...

* Yazar, Öğretim Üyesi

Bugün modern zamanlarda asla görülmemiş bir zenginlik yoğunlaşmasını yaşıyor insanlık. Kapitalizm tarihinde ilk kez ortaya çıkmış bu büyük varlık, bu çok küçük bir azınlık elinde toplanmış zenginlik, kaçınılmaz ya da kendisinin doğrudan sonucu olarak, milyarlarca insanın sefaleti ile birlikte ortaya çıkıyor, bu tabloya, bir büyük sömürü-baskı sarmalı çerçevesinde, evrensel çapta zulüm eşlik ediyor. Bir milyar insanın temiz içme suyu bulamadığı, milyarlarca insanın yeterli sağlık, eğitim hizmetleriyle barınma olanaklarından yoksun olduğu, milyonlarca çocuğun her yıl yetersiz beslenme nedeniyle kör olduğu, tedavi edilebilir hastalıkların pençesinde telef olduğu, öldüğü, yüz milyonların açlıkla boğuştuğu bu dünyada, üç, sadece üç kişinin (**Bill Gates, Paul Allen ve Warren Buffe.**) toplam serveti, 48 ülkenin toplam varlığından (milli gelirinden) daha fazla! (**BM İnsani Kalkınma Raporu**). Forbes Dergisi üç zengin varlığını 156 milyar dolar olarak veriyor. Bugün tek tek bireyler, koca koca ülkelerden, ülke guruplarından, hatta kıtalardan daha varlıklı. Amerikan General Motors şirketi, mali portresi itibariyle, yeryüzündeki devletlerin büyük çoğunluğundan daha büyük. Toyota'nın yıllık satışları, Portekiz ve Polonya gibi iki ülkenin toplam gayrisafi milli hasılasından fazla. Unilever, Yeni Zelanda'yı, IBM Venezuela'yı bu noktada geride bırakıyor. Ünlü Amerika'lı iktisatçı Lester Thurow, "Head to Head" adlı kitabında "Tanrı Afrika'yı sana verse ve seni oranın ekonomik diktatörü yapsa, yapacağın en iyi şey ona geri vermektir" diye yazabiliyor (**New York, Warner Books, 1973, s.216**). Mazlum dünyadaki bu korkunç sefalet karşın, Burundi Sultanı'nın yeğeni Prens Jefri'nin kişisel olarak, on yılı aşkın bir süre günde ortalama 747 bin Amerikan doları harcadığı belirtiliyor bir soruşturma sonrasında. Ortaya çıkan harcama miktarının tamamı 2 milyar 725 milyon dolara ulaşıyor (**International Herald Tribuna, 8 Ağustos 2001**).

Böyle bir dünyanın, bunca sefalet, bunca yoksulluk, bunca sömürü, bunca eşitsizlik, bunca adaletsizlik, bunca şiddetin kol gezdiği bir dünyanın ve bu dünyanın ortasındaki bu görülmemiş servet yoğunlaşmasının, kısacası, bu dünya düzeninin, bu çivisi çıkmış dünyanın tam ortasından çatlaması, patlaması değil midir bir tarafıyla 11 Eylül? Nesnel olarak ve moral, politik, ideolojik temellerinden, amaçlarından bağımsız olarak...

Yine kendimizi saldırının gerçekleştiricilerinden, amaçlarından, yöntemlerinden, politik, ahlaki, ideolojik olarak net bir biçimde ayırarak söyleyebiliriz ki, 11 Eylül, nesnel anlamı itibariyle, yeryüzünün lanetlilerinin "kör şiddeti" olarak tanımlanabilir.

Bu "kör şiddet"e karşı, başta ABD, dünyanın efendilerinin tepkisi ise, ilk olarak, Afganistan terörü olarak ortaya çıktı. Tarihin gördüğü en zengin ve güçlü ülke, iki ayı aşkın bir süredir yeryüzünün en yoksul ülkelerinden birini acımasızca bombalıyor. Bu da "emperyalist şiddet" olarak yerini alıyor tarihin kara sayfalarında. Aynı sayfalardaki "Kör şiddet"e karşı "emperyalist terör..." Belki bir de, yıllık yaklaşık 300 milyar dolarlık "savunma" harcamalarının ölümcül ürünlerinin tüketilmesi, yeni harcamalar için envanter temizlemesi...

"Kör şiddet" ile "emperyalist terör" cenderesi içine

sıkıştırılmış insanlık, şimdi savaşın, yani Amerikan gazabının daha nerelere sıçrayacağını tartışıyor. Adigeçen potansiyel hedefler Irakla başlıyor, Suriye'den, İran'dan, Mısır'ın, Lübnan'ın belli bölgelerinden geçerek Sudan'a, Somali'ye uzanıyor, Filipinler'e, Endonezya'ya ulaşıyor. Atom bombasından, yapılara zarar vermeyip insanları radyasyon etkisiyle öldürmeye uyarlanmış Yoğunlaştırılmış Radyasyon Silahı (**Enhanced Radiation Weapon**) "Nötron Bombası"na çeşitli silah türlerini kullanılması, "terör zanlıları"na nasıl işkence uygulanabileceği tartışılıyor. Ünlü hukuk profesörlerince psikolojik işkencenin ABD'de "hakim kararı"yla yapılması, fizik işkence için zanlıların bir bölümünün bu işte uzmanlaşmış "müttefikler"e gönderilmesi öneriliyor.

İnsanlar savaşın nereye sıçrayacağını tartışadursun, Bush'un "on yıl sürecek" dediği bir büyük saldırı çoktan başlatıldı bile. Bu, başta CIA, istihbarat örgütleri eşgüdümünde, Soğuk Savaş türü yıkıcı/terörist saldırılar. Başta sol ve demokratik odaklar, bütün ulusal, dinsel ve sınıfsal muhalefetin bastırılmasını, sindirilmesini hedefleyen, sabotajlar, faili meçhul cinayetler, kitlesel kırımalar, kışkırtmalar, suikastler, toplu cinayetler, irili ufaklı savaşlar, darbeler biçiminde ortaya çıkacak bir saldırı türü bu. Buna, kuşkusuz, demokratik hak ve kazanımların, "terörle mücadele" bahanesiyle, dünyanın her yerinde geri alınması eşlik ediyor. ABD'de, İngiltere ve Almanya'da yeni "terörle mücadele yasaları" çıkartılıyor. Puslu havaları seven nice rejim, nice hükümetler, iktidarlar uğursuz hesaplar yapıyorlar. 11 Eylül'e karşı asıl tepki böyle uygulamaya konuluyor.

Bir örnek konuya iyice açıklık kazandıracak. 6 Aralık 2001 tarihli International Herald Tribune gazetesinin BBC'nin web sayfasına dayanarak bildirdiğine göre, bir festivale davetli olarak İsviçre'nin Basel kentine gelen ünlü Fransız besteci ve orkestra şefi Pierre Boulez terör zanlısı olarak gözaltına alınır. 76 (yetmişaltı) yaşındaki müzisyenin uygar İsviçre'nin polisi tarafından gözaltına alınma yöntemi ilginçtir; Boulez, uyurken, geceyarısı yatağından alınarak karakola götürülür! Kendisine ulusal "terör şüphelileri listesi"nde adının bulunduğu bildirilir, pasaportuna el konulur. Sonradan anlaşılır ki, 35-40 yıl önce, herhalde bir yemekli-içkili sohbet sırasında, ünlü besteci "işçiler bütün operaları yakmalılar" diye bir söz etmiş ve "liste"ye girmiş. Uygur İsviçre'ye göre demek ki Boulez bir "güvenlik tehdidi"ymiş ve 40 yıl sonra, 76 yaşında "terörist sözleri"nin bedelini ödeme zamanı gelmiş. Bu birkaç saat süren kara mizah, özünde, sözünü ettiğimiz saldırının almakta olduğu grotesk boyutları gösteriyor. Kuşkusuz, pek çok muhalif 76 yaşındaki Boulez kadar şanslı olmayacak. Yeryüzünün dörtbir yanında, bu dünyanın halinden müşteki olanları, onu değiştirmeyi hedefleyenleri, daha iyi bir yaşamı yeğleyenleri yıkıcı terör saldırıları, baskılar, şiddet ve sindirme hareketleri bekliyor. Operasyon pek çok yerde çoktan uygulamaya konuldu bile...

İnsanlığın içine sıkıştırıldığı cenderenin vidaları sıkılıyor. Önümüzdeki dönemi, bu saldırıyla ona karşı oluşacak demokratik muhalefet arasındaki mücadelenin seyri belirleyecek...